17/01/2026

17 Ιανουαρίου: Εορτάζει ο Μέγας Αντώνιος

/ Βίοι Αγίων

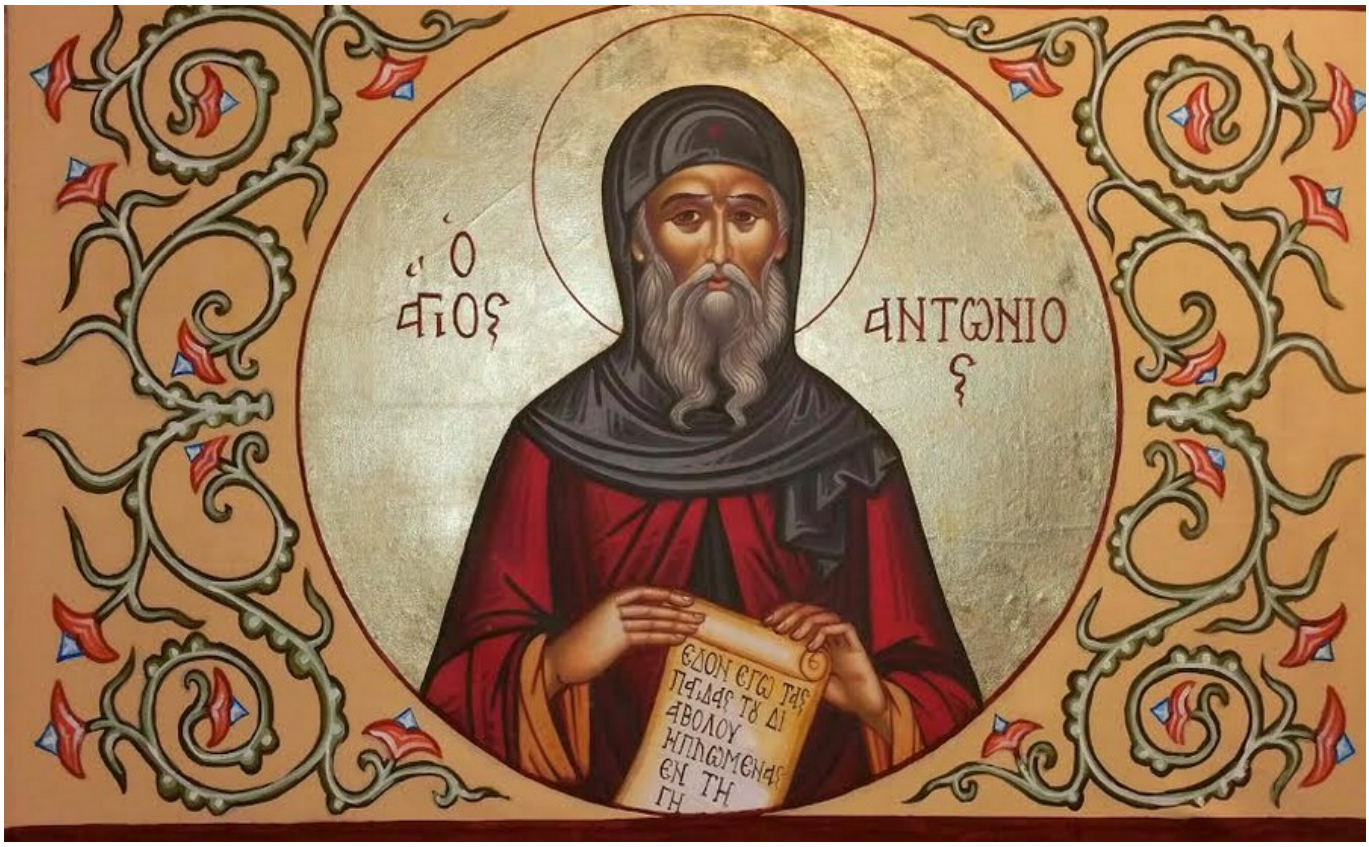

Στην κορυφή των μεγάλων ασκητών της Εκκλησίας μας βρίσκεται ο Μέγας Αντώνιος και γι’ αυτό δικαίως η Εκκλησία μας του προσέδωσε τον τίτλο του Μεγάλου, διότι, όπως θα δούμε στη συνέχεια, αποτέλεσε το πρότυπο του ορθοδόξου μοναχικού ιδεώδους. Άλλωστε αποκαλείται και ως ο «καθηγητής της ερήμου», διότι θεμελίωσε τον υγιή χριστιανικό μοναχισμό και παραμένει ο δάσκαλος των κατοπινών μοναχών ως τα σήμερα.

- *Γράφει ο Λάμπρος Σκόντζος (Θεολόγος)*

Την βιογραφία του έγραψε ο Μ. Αθανάσιος, ο οποίος υπήρξε μαθητής και πνευματικό του παιδί. Γεννήθηκε στην πόλη Κομά της Κάτω Αιγύπτου, κοντά στη Μέμφιδα, περί το 251 στα χρόνια του παρανοϊκού και θρησκομανή ρωμαίου αυτοκράτορα Δεκίου (349-251), ο οποίος είχε εγείρει τον σκληρότερο, ως τότε,

διωγμό εναντίον των Χριστιανών. Οι γονείς του ήταν πλούσιοι πιστοί Χριστιανοί, στους οποίους χρωστούσε την ευσέβεια. Γράμματα έμαθε λίγα και ίσως να ήταν εντελώς αγράμματος, όμως είχε αποκτήσει πάμπολλες αρετές, οι οποίες απέρρεαν από την βαθιά χριστιανική του πίστη. Από μικρός είχε δείξει δείγματα αυτάρκειας, ασκητικότητας και εσωστρέφειας, ώστε διέφερε από τα άλλα παιδιά της πόλεως. Αγαπημένη του συνήθεια ήταν ακολουθεί τους γονείς του στην Εκκλησία και να παραμένει στο ναό συμμετέχοντας στις ιερές ακολουθίες και ακούγοντας τα ιερά αναγνώσματα με προσοχή.

Στην εφηβική του ηλικία έχασε τους γονείς του και απόμειναν μόνοι με την μικρή αδελφή του, την οποία ανάλαβε την φροντίδα της. Όμως έξι μήνες μετά άκουσε στην Εκκλησία την ευαγγελική περικοπή την προτροπή του Χριστού προς τον πλούσιο νέο: «πώλησόν σου τα υπάρχοντα και δος πτωχοίς και έξεις θησαυρόν εν ουρανώ, και δεύρο ακολούθει μοι» (Ματθ.19,21). Αισθάνθηκε ότι αυτός ο λόγος απευθύνονταν και στον ίδιο. Έτσι, συγκινημένος, πήρε τη μεγάλη απόφαση να ακολουθήσει το Χριστό. Δώρισε την περιουσία του, η οποία αποτελούνταν από 300 εύφορα κτήματα στους φτωχούς, εμπιστεύτηκε την αδελφή του σε ένα παρθεναγωγείο και ο ίδιος αποσύρθηκε έξω από το χωριό του, σε απομονωμένο κελί, μιμούμενος κάποιον σεβάσμιο ασκητή, τον οποίο θαύμαζε και ήθελε να μιμηθεί.

Ύστερα από καιρό αποφάσισε να αποσυρθεί στην έρημο για μεγαλύτερη άσκηση και ησυχία, μακριά από κοσμικές φροντίδες και τους πειρασμούς του κόσμου. Κατά καιρούς επισκέπτονταν άλλους ερημίτες, για να αποκομίζει πλούσια πνευματική εμπειρία και να διδάσκεται την αληθινή εν Χριστώ ζωή. Ζούσε με αδιάλειπτη προσευχή και αγρυπνία. Έκανε σκληρή νηστεία, τρώγοντας μια φορά την ημέρα μετά τη δύση του ηλίου. Αργότερα έτρωγε κάθε δύο ή και τέσσερις μέρες μόνο άρτο, αλάτι και νερό. Δεν έμεινε ποτέ άεργος, εργαζόταν ανελλιπώς το εργόχειρό του, χάρις στο οποίο εξοικονομούσε τη λιγοστή τροφή του και τα μέσα να ελεεί τους φτωχούς. Ταυτόχρονα με το εργόχειρό του προσεύχονταν και στοχάζονταν τις θείες δωρεές για τον ίδιο και τον κόσμο. Στα διαλείμματα διάβαζε την Αγία Γραφή και άλλα ψυχωφελή αναγνώσματα. Δεν άργησε να διαφαίνεται σ’ αυτόν η αγιότητα. Οι πλησίον συνασκητές του τον αγαπούσαν και τον σέβονταν για την πίστη, την πραότητά του και την ταπείνωσή του και προσπαθούσαν να τον μιμηθούν.

Αλλά ο πονηρός διάβολος δε μπορούσε να βλέπει μια τέτοια πνευματική προκοπή στον Αντώνιο και γι’ αυτό άρχισε τις λυσσαλέες επιθέσεις του κατ’ αυτού. Του ενέβαλε δόλιους λογισμούς να εγκαταλείψει την έρημο και να γυρίσει στον κόσμο. Του έβαζε στο νου πονηρούς λογισμούς για σαρκικές απολαύσεις και ηδονές.

Κάποτε έπαιρνε τη μορφή προκλητικής γυναίκας για να τον παρασύρει στην αμαρτία.

Κάποιες φορές του διαμήνυε ψευδώς ότι η αδελφή του είχε πάρει τον κακό δρόμο, ότι δήθεν είχε γίνει πόρνη και έπρεπε να κατέβει στον κόσμο να τη σώσει. Συχνά του έβαζε σκέψεις υπερηφάνειας και φιλαργυρίας. Όμως ο Αντώνιος αντιπαρέρχονταν με ηρωισμό όλες τις σατανικές προσβολές. Αφού είδε ο διάβολος ότι ήταν αδύνατον να τον αποσπάσει από την άσκηση και να τον παρασύρει στην αμαρτία, άρχισε να του προξενεί σωματικά άλγη και αρρώστιες, στόχο να βαρυγκωμήσει κατά του Θεού . Τις αντιμετώπισε και αυτές με καρτερία και ηρωισμό, χωρίς να βγάλει ποτέ κακό λόγο από τα χείλη του για τις δοκιμασίες του. Στο τέλος του παρουσιάστηκε ως μελαψό παιδί και του ομολόγησε την ήττα του. Κατόπιν έφυγε και δεν πείραξε ξανά τον άγιο.

Σύχναζε σε κάποιο νεκροταφείο, όπου κοιμόταν σε κάποιον τάφο. Εκεί φιλοσοφούσε το μάταιο της εγκόσμιας ζωής και την αξία της αιώνιας ζωής. Κάποια νύχτα δέχτηκε επίθεση από πλήθος δαιμόνων, οι οποίοι τον κτύπησαν και τον άφησαν ημιθανή. Μετά ερχόταν με τη μορφή αγρίων θηρίων και θανατηφόρων ερπετών, τον οποίο απειλούσαν. Εκείνος γνωρίζοντας ότι ήταν δαίμονες, τους λοιδορούσε, με αποτέλεσμα να γίνουν άφαντοι, εκφράζοντας το θυμό τους με θορύβους, γρυλλίσματα και τρίξιμο των δοντιών τους.

Εκείνος συνέχιζε ακάθεκτος τον ασκητικό του αγώνα και την κάθαρση από τα πάθη του. Όμως, ο Αντώνιος έζησε στην εποχή των σκληρότερων διωγμών κατά των Χριστιανών. Επί αυτοκράτορα Μαξιμιανού (285-311) κατέβηκε στον κόσμο να στηρίξει τους αγρίως διωκόμενους Χριστιανούς. Το ίδιο έκαμε και όταν κινδύνευε η Εκκλησία από την φοβερή αίρεση του Αρείου. Κατέβηκε στην Αλεξάνδρεια να στηρίξει τους Ορθοδόξους και να καταπολεμήσει την αίρεση, αν και ήταν εκατό χρονών. Η φήμη του έφτασε ως τη Βασιλεύουσα. Ο Μ. Κωνσταντίνος αλληλογραφούσε μαζί του και τον συμβουλεύονταν.

Κοιμήθηκε ειρηνικά το 356 σε ηλικία 105 ετών. Η μνήμη του εορτάζεται στις 17 Ιανουαρίου.

Μας διασώθηκαν μια σειρά διδαχών του, οι οποίες εκφράζουν την γνήσια

χριστιανική πνευματικότητα. Ο Μ. Αντώνιος υπήρξε ο πνευματικός καθοδηγητής του Μεγάλου Αθανασίου, ο οποίος χαρακτηρίζεται ως «Στύλος της Ορθοδοξίας». Κάθε φορά που αντιμετώπιζε δυσκολίες ή διωγμούς κατέφευγε στο ερημητήριο του Μ. Αντωνίου να πάρει δύναμη από αυτόν και συμβουλές για τον αγώνα του υπέρ της σώζουσα αλήθειας της Εκκλησίας. Ο Μ. Αντώνιος ενσαρκώνει την γνήσια χριστιανική μοναχική και ασκητική ζωή.

Πηγή: pemptousia.gr